

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Економічний факультет

Кафедра економіки та менеджменту

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: «ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА
ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА»

Виконала: студентка 4 курсу,
групи ЕЛ- 41

Спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
Освітньо-професійної програми
«Публічне управління та
адміністрування»

_____ Е.О. Павленко

Керівник наукової роботи: доктор
економічних наук, професор

_____ Л.Л. Калініченко

Рецензент: Доктор наук з
державного управління, доцент
кафедри менеджменту,
публічного управління та HR-
технологій Українського
державного університету
залізничного транспорту

_____ Ю.О. Крихітіна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет економічний

Кафедра економіки та менеджменту

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) бакалавр

Напрямок підготовки

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Г.О.Дорошенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

«___» _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЕКТ)

_____ Павленко Ельвіри Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи “Електронне урядування: зарубіжний досвід та вітчизняна практика”

керівник роботи Калініченко Людмила Леонідівна, д-р екон. наук, проф.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “13” квітня 2023 року №2101-5/699

2. Строк подання студентом роботи 06.06.2023

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

теоретична сутність та історичний зміст про електронне урядування та його складові; особливості формування електронного урядування та його створення; зарубіжний досвід та ступінь освоєння електронного урядування закордоном; аналіз розвитку електронного урядування в сучасних умовах, ступінь його розповсюдження; переваги та недоліки електронного урядування в Україні; шляхи удосконалення розвитку електронного урядування в Україні.

4. План роботи

№ з/п	Послідовність підготовки кваліфікаційної роботи	Термін завершення етапів роботи
1.	Вибір теми і подання заяви на ім'я завідувача кафедри про обрання теми кваліфікаційної роботи	15.06.2022
2.	Формулювання та оформлення завдань кваліфікаційної роботи	14.09.2022
3.	Узгодження з керівником плану кваліфікаційної роботи	17.02.2023
4.	Підготовка першого розділу роботи	10.03.2023
5.	Збір і обробка емпіричних даних та їх узагальнення в другому розділі роботи	13.04.2023
7.	Написання вступу, висновків та рекомендаційного підрозділу кваліфікаційної роботи	11.05.2023
8.	Подання чорнового варіанту всієї кваліфікаційної роботи керівнику	25.05.2023
9.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру економіки та менеджменту	06.06.2023

5. Дата видачі завдання 14 вересня 2022 р.

Студент

_____ (підпис)

Е. О. Павленко

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Л. Л. Калініченко

_____ (прізвище та ініціали)

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Е-урядування — електронне урядування

ІКТ — інформаційно-комунікаційні технології

EGDI (E-Government Development Index) — індекс розвитку електронного урядування

HCI (Human Capital Index) — Індекс людського капіталу

OSI (Online Services Index) — Індекс онлайн послуг

ТІІ (Telecommunication Infrastructure Index) — Індекс телекомунікаційної інфраструктури

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1	9
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ.....	9
1.1. Зміст електронного урядування, його значення та складові	9
1.2. Становлення та розвиток електронного урядування.....	14
1.3. Формування та розвиток електронного урядування закордоном	18
РОЗДІЛ 2	28
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ	28
2.1. Аналіз стану електронного урядування в Україні та закордоном	28
2.2. Рекомендації щодо вдосконалення електронного урядування в Україні.	39
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

Цифрові технології все більше стирають кордони між фізичною, цифровою та біологічною сферами та швидко змінюють те, як люди живуть, працюють та спілкуються. Державний сектор є прикладом; з погляду політики, інститутів, стратегій та інструментів більше не існує чіткого розмежування чи поділу між урядом та електронним урядом.

З розвитком цифрового уряду, державні адміністрації та установи по всьому світу незворотно трансформувалися як структурно, так і в плані динаміки відносин між урядами та людьми, яким вони служать.

Хоча майже кожна країна залучена до процесу цифровізації, не всі досягли однакового рівня розвитку, і хоча установи на всіх рівнях віддані модернізації та цифровій трансформації, підходи та результати сильно різняться. Не всім країнам вдається досягти однакових успіхів у сфері сталого розвитку за рахунок розвитку електронного уряду, а вигоди для спільнот та вразливих верств населення були непропорційними та нерівномірними. Пандемія COVID-19 ще більше оголила розрив у сфері електронного уряду між країнами та всередині країн на національному, регіональному та місцевому рівнях.

З того часу, як на початку 2020 року вибухнула пандемія COVID-19, інформаційно-комунікаційні технології дозволили урядам відігравати ключову роль у вирішенні проблем, пов'язаних з глобальною кризою охорони здоров'я, а також створили або зміцнили важливі зв'язки в період зростаючої ізоляції. Зокрема, цифрові технології були використані для сприяння спільним дослідженням, обміну знаннями та надання прозорих рекомендацій широкому колу державних та приватних зацікавлених сторін. Уряди встановили зв'язок із населенням онлайн, обмінюючись інформацією, надаючи послуги та розробляючи додатки для відстеження розвитку пандемії та координації логістики, пов'язаної з заходами щодо ліквідації наслідків,

такими як закриття приміщень та вакцинації. Електронний уряд став найважливішим інструментом комунікації та співробітництва між державою та населенням під час пандемії COVID-19. Інформаційно-комунікаційні технології дозволили урядам краще та швидше приймати суспільно-важливі рішення не втрачаючи час та буквально аналізуючи ситуацію в режимі реального часу, підвищуючи можливості національних і місцевих органів влади щодо покращення координації та розгортання послуг, заснованих на фактичних даних, для тих, хто їх найбільше потребує.

Елвін Тоффлер, який пророкував розвиток електронного урядування та інформаційної революції в цілому, є відомим американським футурологом та соціологом. Він також був одним з авторів концепції «Інформаційної цивілізації»[21].

Добуш Юрій — український діяч, науковець, який одним із перших в Україні почав дослідження механізмів забезпечення доступу до систем електронного урядування[7].

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження та аналіз електронного урядування, його становлення та розвиток, порівняння досягнутих результатів у різних країнах та визначення головних пріоритетів у майбутньому розвитку електронного урядування.

Завданнями кваліфікаційної роботи є розгляд теоретичних та історичних аспектів електронного урядування; порівняння процесу зародження електронного урядування у різних країнах; дослідження сучасного стану електронного урядування в Україні та закордоном; визначення головних перешкод у розвитку електронного урядування України та їх вирішення

Об'єктом дослідження електронного урядування виступають органи державного управління, котрі використовують інформаційно-комунікаційні технології для покращення роботи з надання адміністративних послуг та комунікації з громадянами або бізнесом.

Предмет дослідження це безпосередньо технології, які застосовуються в запровадженні електронного урядування.

Методи дослідження в роботі це перш за все дедуктивний метод, за допомогою якого, від невеликих елементів ми формуємо цілу картину значимості електронного урядування. Також присутній й індуктивний метод, від загального рівня розвитку електронного урядування ми переходимо до рівня його складових. В роботі присутній метод пізнання, який розкриває значимість та основні елементи, які формують електронне урядування.

Базою дослідження в даному питанні є наукові публікації провідних українських та зарубіжних вчених, офіційні ресурси, що представляють дані, щодо розвитку та впровадження електронного урядування, а також статистичні бази даних.

Практичне значення одержаних результатів зосереджене у тому, що впровадження нових інформаційних технологій постійно спонукає до втілення в державному управлінні нових механізмів для більш комфортної комунікації з населенням або для кращого та зручнішого надання послуг.

Визначившись із головними перешкодами та проаналізувавши їх, ми зможемо досягти певного розуміння у тому, як саме варто продовжувати розвивати цей механізм. У даній роботі наведено шлях, який допомагає зрозуміти, як розпочалося впровадження електронного урядування та всі ті аспекти, які потребують наявності та подальшого розвитку електронного урядування. Спираючись на це ми отримуємо головні елементи, яким треба приділити більше уваги та як це краще зробити.

Апробація отриманих результатів на Дев'ятнадцятій науково-практичній міжнародній конференції «Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ

1.1. Зміст електронного урядування, його значення та складові

Швидкий розвиток та розповсюдження інформаційно-комунікаційних технологій у багатьох сферах життєдіяльності сучасності призвело до того, що впровадження цих технологій стало головним пріоритетом у діяльності органів державної влади. Саме це стало основою для створення такого поняття як «Електронне урядування».

Електронне урядування — це форма організації державного управління, яка за рахунок широкого застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує якісно новий рівень відкритої взаємодії держави та суспільства, надання повного комплексу державних послуг для всіх категорій громадян та суб'єктів господарювання. Використання інформаційних технологій в державних установах є ефективним, швидким і прозорим процесом для поширення інформації серед громадськості та інших установ, а також для виконання діяльності державного управління[26].

Електронне урядування тісно пов'язане із поняттям електронної демократії. Електронна демократія — це концепція яка зосереджується на прозорості діяльності органів державного управління, рівності та можливості громадян брати участь у вирішенні суспільно-важливих питань за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Можна зазначити, що е-демократія це невід'ємна складова електронного урядування. Ці терміни можна назвати дуже близькими із тим зауваженням, що електронна демократія це більше концепція того, як має відбуватись взаємодія органів

державного управління з громадянами при використанні електронних технологій[10]. Натомість електронне урядування це саме механізми взаємодії та шляхи спрощеної комунікації, тобто безпосередньо надання послуг.

Саме поняття електронного урядування набуває різних тлумачень, як закордоном, так і серед вітчизняних науковців. Для того, аби повністю розуміти, що собою уявляє дане поняття та як воно застосовується, слід детальніше розглянути його трактування.

Таблиця 1.1

Визначення терміну е-урядування за різними трактуваннями

Трактування	Визначення
Як система електронних сервісів	Електронний уряд — це засіб, що через використання інформаційних технології сприяє наданню публічних послуг безпосередньо замовнику, коли клієнтами є громадяни, бізнес або інші урядові структури[31].
Як джерело інформації та зворотного зв'язку	Електронне урядування – це один із засобів чи інструментів, що допомагає отримувати необхідну інформацію, послуги і здійснювати комунікацію між громадськістю та владою[9].
Як інформатизація державно-публічних справ	Електронний уряд – це уряд, у якому вся сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх зв'язків і процесів підтримується й забезпечується відповідними ІКТ, а необхідною умовою переходу до електронного уряду є широка інформатизація всіх процесів у звичайній діяльності міністерств, відомств, місцевих органів виконавчої влади, причому як внутрішніх, так і зовнішніх[1].

Продовження таблиці 1.1

Як платформа для обміну інформацією	Електронне урядування – це електронне надання урядової інформації та послуг у будь-який час доби та у будь-який день тижня.
-------------------------------------	---

Таким чином можна зазначити, що е-урядування увібрало у себе великий спектр можливостей та інструментів реалізації адміністративної діяльності. Аналізуючи представлені трактування, ми доходимо до висновку, що електронне урядування — це величезний інструмент, який включає у себе збереження та розповсюдження публічної інформації, надає можливість громадянам користуватись електронними технологіями для отримання адміністративних послуг, це засіб комунікації органів державного управління із населенням, а також це засіб для постійної обробки та аналізу великих потоків даних, які поступають, як від органів державної влади, так і від громадян. Тобто доцільно розглядати даний термін не лише як один фактор, а як сукупність багатьох компонентів об'єднаних з єдиною метою, задля подальшого розвитку країни й втілення більш зручних методів постійної співпраці влади із населенням.

Здебільшого ми можемо розглядати роботу електронного урядування у трьох напрямках: концептуальний, процесний, технічний[31]. В рамках такого розподілу маємо такі визначення:

1) З точки зору концептуального підходу, діяльність е-урядування це модель нової форми здійснення політико-адміністративного управління, яка включає в себе формат функціонування в рамках інформаційно-комунікаційних технологій та із залученням моделей таких як «new public management» та «good governance»;

2) Процесний напрямок визначається як сукупність усіх можливих технологій реалізації е-урядування, насамперед це надання адміністративних

послуг та підтримка комунікації органів державного управління з громадянами;

3) Технічною ж складовою являється все устаткування та програмні комплекси, які застосовуються для роботи інформаційно-комунікаційних систем електронного урядування.

Електронне урядування має широке значення і разом з цим отримує великий спектр складових, які забезпечують функціонування самого урядування та демонструють його основний зміст. Перш за все слід звернутися до інформаційної складової електронного урядування. Під інформацією варто розуміти саме доступ до перегляду та/або отримання необхідних даних від органів державного управління. Тут не зайвим буде наголосити на прозорості діяльності влади. Е-урядування передбачає, що на офіційних платформах будуть представлені усі публічні документи, як наприклад зміст доходів та видатків бюджету. Також документи, що стосуються прийнятих рішень на засіданнях, програм розвитку або інших змін (що стосуються місцевості або країни в цілому), являються публічною інформацією та повинні перебувати у вільному доступі. Таким чином діяльність органів державної влади перебуває «під наглядом» населення та зменшує можливість корупції або ж інших махінацій.

Розглядаючи інформаційний бік електронного урядування перейдемо і до надання необхідної інформації за запитом через офіційні онлайн-ресурси. До подібних запитів можна віднести будь-яку інформацію, що надається громадянам. Наприклад, офіційний портал «Дія», який також має мобільний додаток. «Дія» — це онлайн-сервіс державних послуг[6]. Даний сервіс є найкращою демонстрацією поняття електронного урядування.

За допомогою «Дії» ми можемо переглянути свої документи (паспорт, студентський квиток, посвідчення водія та ін.), і ці ж документи представлені у додатку діють на одному рівні з їх фізичними носіями. Такими чином ми отримуємо електронну послугу з перегляду інформації. Окрім цього існує можливість запросити певний документ, наприклад довідка про реєстрацію,

після чого цей запит передається до відповідного органу і звітні інформація надходить до запитувача.

Розглядаючи надання послуг через «Дію» варто зауважити, що вона включає у себе дуже велику кількість електронних послуг: починаючи з перегляду довідок, штрафів й судових рішень та завершуючи реєстрацією ФОП. Цей сервіс надає можливість отримати електронні послуги швидко, зручно й без необхідності переходити на безліч інших сайтів.

До послуг е-урядування також відносяться послуги, які допомагають населенню безпосередньо впливати на важливі рішення, що відбуваються в країні, а також внесення пропозицій, щодо вдосконалення та розвитку країни. Мабуть одним із головних інструментів є е-петиція — сервіс, за допомогою якого будь-який громадянин може звернутись до органів державної влади із пропозицією або зауваженням. Електронна петиція дозволяє в декілька легких кроків оформити петицію до потрібного органу (Кабінет Міністрів України, Верховна Рада, Президент України), після чого так само будь-який громадянин може її підписати й після збору необхідної кількості підписів орган, до якого вона була надіслана, зобов'язується її розглянути та надіслати офіційну відповідь.

До електронних послуг відносяться також і послуги сфери здоров'я. Після проведених реформ, в Україні став доступним електронний кабінет кожного громадянина через який можна переглянути інформацію щодо декларації з сімейним лікарем або ж записатись на прийом.

Підсумовуючи вищесказане варто розуміти, що електронне урядування це безмежний простір для розвитку та впровадження оновлень для більш легкого надання та отримання послуг/інформації/комунікації з представниками державних органів. Неможливо розглянути всі прояви е-урядування однак головне розуміти саме його сутність.

Трактування електронного урядування може відрізнятись у різних джерелах але його значення залишається одним і тим самим: це постійне функціонування єдиної системи, яка допомагає полегшити комунікацію

представників влади із населенням та надає змогу розвиватися у швидкості й зручності обміну інформацією.

1.2. Становлення та розвиток електронного урядування

Сучасний світ неможливо уявити без таких технологій як електронне урядування. Здебільшого через те, що це гарний механізм для втілення постійної комунікації держави із населенням, а також це зручний спосіб шукати та передавати будь-яку необхідну інформацію.

Із розвитком технологій та появою інтернету, люди все більше почали потребувати нових рівнів комунікації із державою. Електронне урядування призначене не лише для запровадження або використання технологічних інструментів, воно фундаментально прагне змінити спосіб мислення та культуру роботи, щоб інтегрувати процеси та функції уряду для кращої взаємодії та роботи з громадянами[26].

Розвиток інформаційних і комунікаційних технологій робить можливим створення більш зручного способу надання послуг, а також доступ населення до них. Взаємодія між громадянином і державним органом переходить на новий рівень і більше не треба витрачати велику кількість часу на отримання необхідної послуги. Громадськість завжди буде шукати інформацію та послуги, які відповідають їх потребам, і якість, актуальність та ефективність матимуть першорядне значення. Таким чином, створення електронного урядування вимагає хорошого знання потреб, які існують у суспільстві та які можна запропонувати за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Ефективність же інформаційно-комунікаційних технологій в уряді тісно пов'язана зі здатністю уряду стимулювати культурні зміни, розміщуючи мережеві зв'язки в рамках своїх інституцій як інструмент для прозорості, обміну знаннями та створення чогось нового.

У цьому процесі надзвичайно важливою є спроможність уряду бути відкритим до критики, а також застосування нового суспільного договору між усіма зацікавленими сторонами, що підтверджує спільну відповідальність за процес трансформації. Повага до прав людини та свободи вираження думок має важливе значення для сприяння та підтримки участі громадськості в місцях громадських консультацій. Це означає, що державні службовці мають навчитися спілкуватися та ставити людей у центр політичного процесу.

Існує тісний зв'язок між рівнями розвитку інфраструктури, освіти, демократизації, політичного лідерства та прихильності принципам доброго урядування та рівнем і якістю електронного урядування, втіленого у країнах. Це сильні показники електронної готовності та альтернативної вартості таких зусиль. Отриманою перевагою може бути менша корупція, підвищена прозорість, більша зручність, ефективність, зростання доходу та/або скорочення витрат, а також підвищена легітимність.

Розвиток електронного управління включає публікацію, взаємодію та зворотній зв'язок. Ця діяльність спрямована на розширення доступу до державної інформації, такої як закони, нормативні акти та дані; збільшення участі громадськості в процесі прийняття рішень шляхом, наприклад, публікації адрес електронної пошти урядовців та онлайн обговорень, надання державних послуг більш доступним для громадськості через електронну подачу державних документів, онлайн дозволи.

На сьогодні більшість зусиль в електронному урядуванні зосереджено на публікації. Уряди, особливо в країнах, що розвиваються, стикаються з обмеженими ресурсами для швидкого переходу до електронного урядування, тому міцне партнерство між громадськістю, урядом, бізнесом і громадянським суспільством має важливе значення для визначення очікуваних результатів і ефективності електронного урядування.

Термін електронне урядування означає процес використання інформаційних технологій для автоматизації як внутрішніх операцій уряду,

так і його зовнішньої взаємодії з громадянами та іншими підприємствами, що зменшує витрати та покращує час реагування, водночас дозволяючи урядовим процесам бути більш детальними для підвищення їх ефективності. Автоматизація взаємодії з громадянами зменшує накладні витрати як для уряду, так і для громадян, таким чином створюючи цінність для економіки.

Глобальні зрушення в бік більшого розгортання ІТ урядами виникли в дев'яності роки з появою Всесвітньої павутини. Відтоді технології та ініціативи електронного урядування пройшли довгий шлях. Зі збільшенням Інтернету та мобільних з'єднань громадяни вчаться використовувати свій новий режим доступу різними способами. Вони почали чекати все більше й більше інформації та послуг онлайн від урядів і корпоративних організацій для розвитку свого громадянського, професійного та особистого життя, таким чином створюючи численні докази того, що нове електронне громадянство закріплюється.

Концепція електронного урядування бере свій початок в Індії в сімдесяті роки з акцентом на розробку внутрішніх урядових додатків у сферах оборони, економічного моніторингу, планування та розгортання інформаційних технологій для управління функціями інтенсивного використання даних, пов'язаних із виборами, переписом населення, податкова адміністрація тощо. Зусилля Національного центру інформатики (NIC) з'єднати всі районні штаби протягом вісімдесятих років були дуже значним кроком.

З початку дев'яностих інформаційні були доповнені інформаційно-комунікаційними технологіями, щоб розширити їх використання для більш широких галузевих застосувань з політичним акцентом на охоплення сільських районів і більшому внесенні неурядовими організаціями та приватним сектором. Міжнародні донорські агенції все більше залучаються до рамок електронного урядування для розвитку, щоб активізувати розвиток законів і технологій електронного урядування в країнах, що розвиваються.

В той час, як акцент робився саме на комп'ютеризації та автоматизації, уряд Сполучених Штатів також намагався використовувати дані інструменти для зв'язку, створення мереж та систем для обробки інформації й надання послуг. На макрорівні це варіюється від автоматизації інформаційних технологій в окремих відділах, обробки електронних файлів і систем документообігу, доступу до прав, систем розгляду громадських скарг, надання послуг для великих обсягів рутинних транзакцій, таких як оплата рахунків, податкові збори до боротьби з бідністю, полегшення цілі через просування підприємницьких моделей і надання ринкової інформації.

Хорошим підходом до впровадження електронного урядування є поєднання короткострокових кроків (проектів) і довгострокових цілей (бачення). Проекти матимуть більш структурну цінність для розвитку, якщо вони вбудовані в бачення та підкріплені стратегією.

Інтернет-технології за останні десятиліття досягли високого розвитку, тому необхідно стратегічно розуміти те, де ми хочемо бути в подальшому майбутньому, оскільки електронне урядування ще продовжує свій розвиток та не набрало необхідних масштабів. Із часом все більше нових технологій буде з'являтися та буде розвиватися швидкими темпами. Отже ми повинні бути готові та продовжувати вдосконалювати свої внески у розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та вміти швидко адаптуватися до глобальних змін.

Світ не буде чекати кожену країну та буде втілювати все більше новітніх технологій, десь швидше, а десь трохи повільніше. Державним органам завжди необхідно буде вчитися використовувати нові інструменти управління для підвищення адміністративної ефективності та використання їх для більш якісного надання послуг.

Для того, аби технології в середині країни продовжували розвиватися, слід не лише стежити за оновленнями інформаційно-комунікаційних технологій, а й коригувати або видаляти ставі інструменти, які вже втратили свою актуальність та можуть лише заважати подальшому розвитку.

Таким чином можна сказати, що розвиток електронного урядування це достатньо швидкий процес, який із року в рік залучає все більше механізмів управління але при цьому саме по собі воно не зміниться і уряду необхідно буде постійно аналізувати та шукати нові шляхи розвитку.

1.3. Формування та розвиток електронного урядування закордоном

Кожна країна проходить свій шлях вдосконалення, але беззаперечно існує одна спільна мета: зробити свою країну більш розвинутою й конкурентоспроможною та вдосконалити внутрішні механізми для більш зручної реалізації урядових функцій.

Електронне урядування стало саме тим механізмом, який знайшов відгук по всьому світу. Ми вже не уявляємо своє життя без нього. Пошук необхідної інформації став зручніше, з'явилися можливості брати участь у вирішенні суспільно-важливих питань з будь-якого куточку країни, а також з'явилися більші можливості для забезпечення прозорості даних.

Ні для кого не секрет, що електронне урядування має відповідати демократичним принципам, таким чином е_урядування набуває повної сили та не стає пасткою для населення. В іншому випадку ми вже мали б проблему під назвою «Цифрова диктатура», яка нажаль не обійшла стороною деякі країни. Однак більша частка держав формує свою політику в сфері електронного урядування таким чином, аби воно повністю відповідало вимогам демократії та потребам самої країни.

Найбільший розвиток е-урядування отримали ті країни, які мають достатньо можливостей та фінансування, але при цьому й слабші країни не зупиняються й поступово роблять свій внесок задля суспільного розвитку. Таким чином у кожної країни сформувались свої особливості реалізації електронного урядування (Додаток А).

Данія. Данія відома своїм добробутом, але є й національна риса, що визначає їх ще більше: любов до ефективності та зосередженість на економічно ефективних рішеннях. Цей прагматичний підхід у поєднанні з амбітним цифровим планом для державного сектору та дуже високим ступенем довіри до органів влади дозволив Данії отримати перше місце в рейтингу електронного уряду ООН.

Те, що Данія стала найбільш оцифрованою країною в світі, також пояснюється високим рівнем участі державного сектора в житті громадян. Наприклад, використання цифрових інструментів у спілкуванні між громадянами та урядом стало обов'язковим, а кілька цифрових програм самообслуговування отримали майже загальне поширення. Додаткова перевага полягає в тому, що це набагато дешевше для платників податків, якщо громадяни та підприємства можуть працювати в цифровому режимі.

Високий рівень розповсюдження інтернету сприяв цифровій трансформації датського суспільства: 94% мають інтернет вдома, 89% користуються інтернетом щодня, і протягом 12 місяців 88% громадян взаємодіють цифровими засобами з державними органами[27].

Поштовх до переходу на цифрові технології значною мірою зумовлений планом витрат. Як і багато інших західних суспільств, Данія має демографічний виклик, що призводить до зростання вимог до державного сектору. Вони повинні бути ефективними там, де це можливо, щоб у державного сектору було достатньо ресурсів для підтримки тих, хто цього потребує найбільше.

Один із наріжних каменів данської моделі був закладений у 1968 році, коли Данія запровадила так званий CPR-register, центральну базу даних про кожну особу, яка проживає в Данії. Недавній поштовх до цифровізації державного сектору почався близько 20 років тому. У цей період можна виділити чотири основні етапи:

У 2001 році створено цифровий підпис; усі органи державного сектору були зобов'язані бути відкритими для отримання електронної пошти, а органи влади почали спілкуватися в цифровому форматі всередині країни.

У 2004 році було створено «Easy Account», і державний сектор вимагав від своїх постачальників електронного рахунка-фактури. Міждержавні портали розроблено для сфери охорони здоров'я та для взаємодії компаній із державним сектором.

У 2007 році наріжним каменем цифрової інфраструктури було запущено міжурядову систему перевірки ідентифікаційної інформації «EasyID». Також було запущено міжурядову захищену поштову скриньку для кожного громадянина, яка використовуватиметься для зв'язку між державним сектором і громадянами.

У 2011 році відбувся значний зсув каналу, в якому «Цифрова пошта» для громадян і бізнесу стала обов'язковою. Він надає всім жителям Данії захищену електронну пошту, тому всі повідомлення від уряду до громадян або від бізнесу до уряду надсилаються в цифровому вигляді.

Звичайно, не всі можуть користуватися цифровими сервісами. Бути ефективними там, де можливо, також означає, що необхідно мати ресурси, щоб зробити допоміжні цифрові послуги доступними в будівлях рад, бібліотеках тощо для тих, хто має проблеми з цифровими послугами.

Підводячи підсумок, ключем до цифровізації Данії було зосередження на централізованій розробці базової інфраструктури, щоб агентства та муніципалітети могли повторно використовувати спільні сервіси з найбільшою економічною ефективністю на благо всієї країни.

Франція. Електронний уряд або цифровий уряд відноситься до використання нових технологій в адміністраціях для досягнення кращого уряду шляхом підвищення доступності державних послуг і спрощення процедур. Країною-прикладом для Франції стала Естонія, оскільки її громадяни можуть здійснювати майже всі свої адміністративні процедури онлайн. У 2017 році колишній прем'єр-міністр Франції Едуард Філіпп

підтвердив, що «естонська реальність є метою Франції щодо електронного адміністрування до 2022 року», і, як наслідок, запустив програму переосмислення моделі громадських дій у Франції під назвою «Громадські дії 2022»[25].

Ставка модернізації державної служби у Франції спонукає порушити складні та жорсткі процедури в країні бюрократичних традицій, розвиватися в напрямку модернізованої та гнучкої адміністрації. Французька стратегія цифрової трансформації держави бере свій початок з початку 2000-х років. Таким чином, одним із перших потрясінь у цій галузі було створення у 2000 році веб-сайту *service-public.fr*, який дозволив окремим особам мати онлайн-доступ до практичних ресурсів щодо здійснення своїх адміністративних процедур.

Після цього простого періоду онлайн-інформування відбувся другий крок у цифровій трансформації державних послуг із реальним процесом дематеріалізації важливих адміністративних процедур, який стимулювався трьома планами дій у 1998, 2004 та 2008 роках. Пізніше, у 2013 році, в рамках закону «що дозволяє уряду спрощувати відносини між адміністрацією та громадянами», Франція прийняла численні заходи для спрощення адміністративних процедур. Тому це було особливо необхідно, оскільки у 2014 році Звіт про глобальну конкурентоспроможність Всесвітнього економічного форуму показав, що Франція займає 121 місце серед 144 країн світу за адміністративним навантаженням[25].

Тут поняття адміністративного спрощення є центральним і становить третій пункт у французькому цифровому переході державних послуг. Насправді створення цифрової адміністрації не обмежується простим перенесенням звичайних процедур в онлайн-просторі, а покладається на покращення досвіду громадян. Адміністрація справді прагне модернізуватися для кращої ефективності, але ключовим моментом тут є зміна відносин між громадянами та державною службою.

У 2015 році Франція прийняла закон «про цифрову республіку». Цей цифровий законопроект став великим проривом у цифровій трансформації державних послуг, оскільки він дозволив легкий доступ до адміністративних документів, а також започаткував відкритий обмін публічними даними на платформі www.data.gouv.fr. Тому обмін даними, які зберігаються адміністраціями, став доступним для громадськості для кращої прозорості публічних дій, одночасно надаючи французам можливість збагачувати наявні дані.

На сьогодні 212 із 250 найпоширеніших процедур у Франції, таких як декларація про доходи, сплата податків і штрафів, запит на документи, що посвідчують особу, запит на допомогу з житлом і доступ до свідоцтва про вакцинацію проти Covid-19, є повністю доступний онлайн. Таким чином, зрозуміло, що Франція відчула явне прискорення своєї цифрової трансформації за останні роки. Фактично, як частина плану економічного відновлення «France Relance», спрямованого на відновлення французької економіки після економічної кризи, пов'язаної з пандемією Covid-19, пакет у розмірі 1,7 мільярда євро було виділено на підтримку цифрової трансформації держави.

Японія. Наприкінці 1950-х років японський уряд розпочав загальноурядову реформу управління адміністративними справами. За збігом обставин, перший комп'ютер в національному уряді було представлено Метеорологічною агенцією в 1958 році. Протягом 1960-х років удосконалення ефективності та дієвості державного управління були досягнуті завдяки використанню комп'ютерів[23].

До 1968 року в п'ятнадцяти міністерствах було встановлено сто двадцять два комп'ютери. Водночас на засіданні Кабінету Міністрів було прийнято рішення про подальші заходи щодо їх використання. Згодом була створена Рада керівників, відповідальних за використання комп'ютерів.

У 1983 році, на підставі остаточної рекомендації Тимчасової комісії з адміністративної реформи, Рада головних посадових осіб була

реорганізована в Раду генеральних директорів з комп'ютерних систем з метою посилення її координаційної функції в уряді.

Швидке зростання використання Інтернету та розвиток електронної комерції змусили уряд переглянути Генеральний план сприяння загальному урядовому використанню інформаційних технологій у 1997 році та Основні керівні принципи сприяння розвитку передового інформаційного та телекомунікаційного суспільства у 1998 році.

Уряд Японії зараз активно бере участь у вживанні конкретних заходів для реалізації мети електронного уряду (E-Government) на основі Програми пріоритетної політики електронної Японії.

США. Сполучені Штати були однією з перших країн у світі, яка фактично започаткувала та реалізувала концепцію електронного урядування, зробивши перші пробні кроки на початку 1990-х років щодо реформування всієї системи державного управління шляхом використання нових технологій. На сьогодні ця країна є одним з лідерів у цій сфері. Слід зазначити, що перші ініціативи щодо розробки національної стратегії застосування інформаційних технологій у державному управлінні почали обговорюватися в США ще на початку 1970-х років як в наукових колах, так і в державних установах різного рівня. Проте дискусії носили теоретичний характер, а амбітні ідеї рідко реалізовувалися в умовах традиційних, дещо бюрократичних структур державного управління. У зв'язку з цим була запропонована лише концепція регулювання використання інформаційних технологій у різних сферах державного управління.

Через двадцять років, в лютому 1993 року в Сан-Хосе (Каліфорнія), президент Білл Клінтон і віце-президент Альберт Гор висунули спеціальну програму, спрямовану на заохочення використання нових інформаційних технологій на всіх рівнях федерального уряду та національної економіки під назвою "Technology for America's Economic Growth, a New Direction to Build Economic Strength: Executive Office of the Presiden" (Технологія для

економічного зростання Америки, новий напрям для зміцнення економічної сили: виконавчий офіс президента)[28].

Одним із очікуваних результатів цієї політичної ініціативи було створення атмосфери конкуренції та навіть певного підприємницького духу в федеральних державних установах, результат, який можна було очікувати більше в корпоративному світі, а не в консервативному та державному управлінні. Втім, це й не дивно, оскільки основною метою було знайти ідеальну формулу успішної трансформації традиційних великих державних організацій. У зв'язку з цим відповідні успішні механізми багатьох великих бізнес-організацій, давно розроблені та всебічно перевірені в корпоративному світі, були прийняті як цікава модель для наслідування.

Було значно скорочено багато бюрократичних процедур у багатьох федеральних державних установах і відомствах. Крім того, певна свобода прийняття рішень була надана державним службовцям навіть на найнижчому рівні державного управління.

Реформи державного управління відбулися на кількох рівнях управління, однак найбільші зміни через впровадження нових інформаційних технологій зазнали саме федеральні відомства. У зв'язку з цим будь-які інноваційні ідеї, які могли б потенційно допомогти досягти мети, були схвалені чиновниками всіх рівнів. Також була запропонована нова ідея створення сприятливої атмосфери для конкретного державно-приватного партнерства, щоб вирішити чимало викликів федерального уряду через використання нових технологій, зокрема у розвитку електронної комерції та електронних закупівель. Провідна роль у цьому плані відводилася приватному сектору.

Австралія. За останнє десятиліття Австралія позиціонувала себе як одного зі світових лідерів з розвитку електронного уряду. Це значною мірою сталося завдяки періоду швидкої цифрової трансформації та інвестиціям у цифровізацію урядових відомств і служб з боку федерального уряду в середині 2010-х років. Згодом австралійці отримали змогу подавати

податкові декларації, подавати заявки на підтримку доходів і отримувати доступ до своїх цифрових медичних записів онлайн з дому або за допомогою смартфона. У свою чергу державні департаменти Австралії отримують вигоду від цих інвестицій завдяки підвищенню ефективності, зниженню витрат і підвищенню точності збору даних і відповідності звітності.

Порядок денний уряду Австралії з цифрової трансформації розпочався в 2014 році з аудиту австралійських ІКТ-проектів і подальшого формування Офісу цифрової трансформації в 2015 році, який пізніше було перейменовано в Агентство цифрової трансформації (DTA).

Поряд зі Стратегією цифрової трансформації та розробкою нових ІКТ-проектів, розвиток електронного уряду в Австралії виграв від попередньої модернізації національної телекомунікаційної мережі мідного дроту. Національна широкопasmова мережа замінила більшу частину існуючої мережі Австралії оптоволоконним підключенням до Інтернету та коштувала уряду Австралії 51 мільярд австралійських доларів. До 2021 року доступ до національної мережі можна було отримати вже в 12 мільйонах об'єктів по всій Австралії та навіть у віддалених районах Австралії за допомогою супутникового з'єднання[32].

Найвідомішим проектом розвитку електронного уряду в Австралії є myGov, платформа, яка дозволяє жителям Австралії та підприємствам створювати облікові записи та отримувати доступ до державних послуг онлайн. Найпоширеніші послуги через myGov – це Centrelink – для виплат соціального забезпечення та допомоги, Medicare – для позовів про державне медичне страхування та Австралійське податкове управління.

Індія. Протягом багатьох років уряди різних штатів і центральні міністерства виступили з великою кількістю ініціатив, щоб розпочати еру електронного урядування. На багатьох рівнях докладалися постійні зусилля для покращення надання державних послуг і спрощення процесу доступу до них[30].

Електронне врядування в Індії поступово еволюціонувало від комп'ютеризації урядових департаментів до ініціатив, які охоплюють тонкощі управління, такі як орієнтація на громадян, орієнтацію на надання послуг і прозорість. Уроки попередніх ініціатив електронного урядування зіграли важливу роль у формуванні прогресивної стратегії електронного урядування країни. Належним чином було враховано ідею про те, що для прискорення впровадження електронного урядування в різних гілках уряду на національному, державному та місцевому рівнях необхідно прийняти програмний підхід, керуючись спільним баченням і стратегією. Цей підхід має потенціал для значної економії коштів за рахунок спільного використання основної та допоміжної інфраструктури, забезпечення сумісності через стандарти та представлення бездоганного уявлення про уряд громадянам.

Національний план електронного урядування (NeGP) містить цілісний погляд на ініціативи електронного урядування по всій країні, об'єднуючи їх у спільне бачення, спільну справу. Навколо цієї ідеї розвивається масштабна інфраструктура по всій країні, що охоплює найвіддаленіші села, і відбувається масштабне оцифрування записів, щоб забезпечити легкий і надійний доступ через інтернет. Кінцева мета полягає в тому, щоб наблизити державні послуги до громадян, як визначено у плані.

Об'єднані Арабські Емірати. 1 серпня 2022 року Кабінет міністрів Об'єднаних Арабських Еміратів схвалив створення Вищого комітету з цифрової трансформації уряду для посилення розвитку послуг і цифровізації операцій для уряду та бізнесу, а також представив Стратегію цифрового уряду ОАЕ до 2025 року. Комітет є частиною більшої парасольки інших структур, законодавства та установ для підвищення конкурентоспроможності, готовності та цифрової надійності в ОАЕ.

Відповідно до світового рейтингу цифрової конкурентоспроможності IMD за 2021 рік, ОАЕ посідають 10-те місце у світовій цифровій конкурентоспроможності. Цей рейтинг базується на трьох факторах:

знаннях, технологіях і готовності до майбутнього. Насправді ОАЕ брали участь у розробці надійної цифрової трансформації та є однією з провідних цифрових економік у Раді співробітництва Перської затоки (GCC). Очікується, що до 2024 року інвестиції в інформаційні та комунікаційні технології в ОАЕ досягнуть 23 мільярдів доларів США, зосереджуючись на штучному інтелекті, хмарних обчисленнях, 5G та інтернеті речей[24].

Цифрова трансформація залучає всіх членів суспільства Еміратів, від вищих посадовців уряду до компаній і громадянського суспільства, які прагнуть скористатися можливостями, які пропонують інформаційно-комунікаційні технології, одночасно вирішуючи їхні виклики.

Цифрова трансформація Емірату відображена не лише в законодавчих розробках, але й через використання урядом ІКТ у їхніх послугах. Технологічні інструменти дозволяють ефективно виконувати завдання і, як наслідок, підвищувати якість обслуговування. Тому багато урядів крок за кроком використовують ці інструменти для покращення своїх державних послуг.

Отже, можна дійти до висновку, що електронне урядування це той елемент сучасного життя, який просто не міг не існувати. Під тиском обставин та дивлячись на розвиток технологій, у людей постало питання щодо того, аби зробити надання адміністративних послуг, комунікацію органів влади з населенням й бізнесом більш простими та доступними.

Іншими словами е-урядування це той механізм, який мав би утворитись в будь-якому випадку і він же дозволяє модернізувати велику кількість процесів та зробити їх ще зручнішими.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

2.1. Аналіз стану електронного урядування в Україні та закордоном

Із року в рік збільшується кількість країн, що зацікавлені у формуванні інституційної та правової бази зосередженої на розвитку електронного урядування. Більшість з таких країн вже розробили свою унікальну стратегію втілення та подальшого розвитку електронного урядування. Разом із цим, вони вдосконалюють своє законодавство та посилюють свою увагу в забезпеченні кібербезпеки, національній політиці в галузі даних, в тому числі відкритих національних даних, у забезпеченні захисту персональних даних, а також залученні до електронної участі. Організації та приватні особи набувають все більших можливостей у взаємодії з органами державного управління за допомогою онлайн-платформ, вони отримують отримувати інформацію про законодавство щодо свободи інформації та мають вільний доступ до державних даних.

Електронне урядування в Україні за останні роки досягло значних результатів. Наразі, за даними Кабінету Міністрів України, на Урядовому порталі доступні сто вісімнадцять електронних послуг[12]. Щодня більш ніж п'ять тисяч документів передаються між різними органами державної влади, а також отримуються замовниками.

У 2001 році було проведено та опубліковано перше дослідження електронного урядування Організацією Об'єднаних Націй. Для вимірювання рівня розвитку електронного урядування прийнято використовувати індекс EGDI (E-Government Development Index). Даний показник визначає здатність органів державного управління використовувати інформаційно-

комунікаційні технології для надання населенню електронних послуг. Він розраховується раз на два роки. Головними складовими для розрахунку індексу виступають Індекс онлайн послуг (OSI), Індекс телекомунікаційної інфраструктури (TII) та Індекс людського капіталу (HCI). У 2022 році лідером рейтингу за цим показником стала Данія, так само, як і два попередніх дослідження.

Таблиця 2.1

Рейтинг найкращих країн за показником EGDI у 2022 році[11]

Країна	Регіон	EGDI
Данія	Європа	0.9717
Фінляндія	Європа	0.9533
Республіка Корея	Азія	0.9529
Нова Зеландія	Океанія	0.9432
Швеція	Європа	0.9410
Ісландія	Європа	0.9410
Австралія	Океанія	0.9405
Естонія	Європа	0.9393
Нідерланди	Європа	0.9384
США	Америка	0.9151
Великобританія	Європа	0.9138
Сінгапур	Азія	0.9133
ОАЕ	Азія	0.9010
Японія	Азія	0.9002
Мальта	Європа	0.8943

Україна ж має показник EGDI на рівні 0.8029 та займає 46 місце у загальному рейтингу. Також, порівняно із 2020 роком, Україна перейшла у категорію країн з дуже високим значенням EGDI, рівень якого починається з

0.75. Загалом на даному рівні перебувають ще 59 країн зі 193 у яких проводиться дослідження.

Також, не зайвим буде зазначити, що найбільш розвинене електронне урядування спостерігається саме у європейських країнах. Тобто Україна територіально знаходиться у більш сприятливому середовищі та має можливість спостерігати за найближчими сусідами й брати гарний приклад, аналізуючи та адаптуючи зарубіжний досвід під свої потреби.

Частка країн за рівнем EGDI

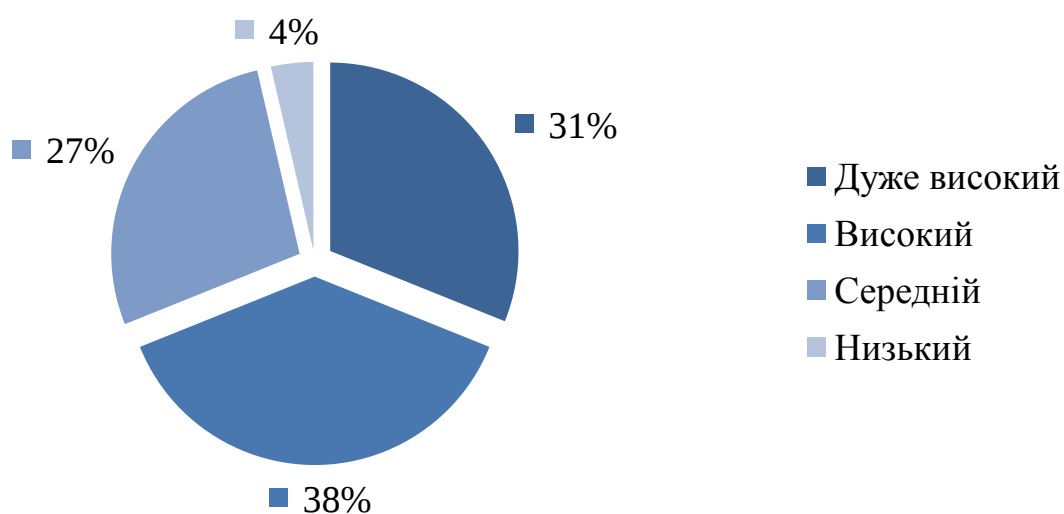

Рис. 2.1. Частка країн за рівнем розвитку електронного урядування у 2022 році[11]

Як ми бачимо на рисунку, майже 70% країн мають високий або дуже високий рівень розвитку електронного урядування за рівнем показника EGDI. На низькому рівні перебувають усього 4%, і це лише 7 країн з тих, де проводиться дослідження. У 2020 році на низькому рівні перебували 8 країн. Не можна однозначно сказати, що це гарна тенденція, але ми бачимо, що країни продовжують розвиватись та підіймають свій рівень, хоч і залишаються у своїх групах.

Однак при розгляді та аналізі результатів дослідження 2022 року важливо враховувати, що EGDІ є нормалізованим відносним індексом, і незначні відмінності у значеннях EGDІ між країнами не обов'язково означають, що країна з нижчим значенням EGDІ відставала у роботі протягом певного дворічного періоду дослідження. Більше значення EGDІ також означає більш високі показники, особливо серед країн однієї підгрупи. Таким чином, аналітикам і політикам слід убезпечити себе від неправильної інтерпретації незначних змін у рейтингу країн, що входять до одного і того ж рейтингового класу. Кожна країна повинна визначати рівень та рівень виконання завдань цифрового уряду, виходячи з конкретних умов національного розвитку, потенціалу, стратегії та програм, а не довільного припущення про своє майбутнє становище у рейтингу. EGDІ – це інструмент порівняльного аналізу для розвитку електронного уряду, який використовується як опосередкований показник ефективності.

Данія має найвище значення EGDІ у світі вже третє дослідження поспіль і є однією з восьми країн Європи та однією з шести країн Європейського Союзу, які належать до найвищого рейтингового класу. Мальта — єдина країна у Південній Європі, яка приєдналася до цього рейтингового класу у 2022 році, покращивши показники всіх трьох субіндексів (OSI, TII та HCI) у середньому на 4,6% з 2020 року. Найбільш значного збільшення значень субіндексів досягли Швеція (зростання на 10% за OSI), Нідерланди (зростання на 4,4% за TII) та Об'єднані Арабські Емірати (зростання на 19% за HCI).

Розуміння вкладу кожного з трьох субіндексів у загальне значення EGDІ допомагає країнам сформулювати цільову політику та забезпечити оптимальне розподілення ресурсів для розвитку електронного уряду. Дванадцять країн з рівнем доходу вище середнього (Албанія, Аргентина, Бразилія, Китай, Еквадор, Казахстан, Малайзія, Мексика, Перу, Сербія, Таїланд та Туреччина) досягли дуже високих рівнів OSI за рахунок використання дуже високих рівнів розвитку людського капіталу та помірних

чи дуже найвищих рівнів розвитку інфраструктури. Індія, Індонезія, Руанда та Україна мають дуже високі значення OSI, незважаючи на те, що вони є країнами з низьким або нижчим за середній рівень доходу.

Компонент OSI EGDI є комплексним індикатором, що вимірює використання урядами інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для надання державних послуг на національному рівні. Значення OSI засновані на результатах комплексного дослідження, що охоплює безліч аспектів онлайн-присутності всіх 193 держав-членів. У ході дослідження оцінюються технічні функції національних веб-сайтів, а також політика та стратегії електронного уряду, які застосовуються в цілому та в окремих секторах при наданні послуг[11].

У дослідженні 2022 року вперше OSI розраховується на основі п'яти елементів. Зокрема, держави-члени оцінюються щодо надання послуг (45%), технології (5%), інституційної структури, що підтримує розвиток електронного уряду (10%), надання контенту (5%) та електронної участі (35%)[11]. Загальний складовий OSI розраховується на основі нормалізованих значень кожного елементу даного показника.

Рівень розвитку онлайн-послуг у країні не завжди збігається із загальним рівнем EGDI, оскільки останній також включає підкомпоненти ТІІ і НСІ. Важливо виявити випадки, коли рівень OSI вищий або нижчий від загального рівня EGDI, щоб можна було прийняти цілеспрямовану політику та виділити достатні ресурси для покращення надання онлайн-послуг.

Країни з рівнем OSI, що перевищують відповідні рівні ТІІ та НСІ, знаходяться відносною мірою. З точки зору надання онлайн-послуг і можуть досить швидко просунуться в розвитку електронного урядування, якщо дозволить інфраструктура та розвиток людського капіталу.

У Європі 81% країн мають дуже високі значення EGDI, інші 19% - високі значення EGDI. Якщо нинішня тенденція збережеться, невелика кількість країн в останній групі, ймовірно, досягне найвищого рівня електронного уряду протягом короткого періоду часу.

В тому числі це стосується й України. Україна має великі перспективи і, звертаючи увагу на події останніх років, вона має багато причин шукати шляхи розвитку саме цифрового урядування. Перш за все це надасть змогу спростити багато процесів, а також зробить проведення багатьох процедур безпечнішим.

У Північній та Південній Америці 69% країн відносяться до групи з високим EGDI, а 23% до групи з дуже високим EGDI[11]. Від одного дослідження до іншого постійно відбувається збільшення країн в обох цих групах, що беззаперечно свідчить про загальне зростання рівня електронного урядування в даному регіоні. В результаті цієї тенденції до зростання, у регіоні Північної та Південної Америки спостерігається найрізноманітніше зниження частки країн у групі із середнім EGDI; у період із 2018 по 2022 рік частка країн у цій групі скоротилася з 29 до 6 відсотків[11].

В Азії так само найбільшою є група країн з високим рівнем індексу та становить 47%, однак частка країн, що належать до групи з дуже високим EGDI, вища та складає 32% країн Азії. В даному регіоні від минулого дослідження також спостерігається помітне зростання в списку країн з дуже високим розвитком EGDI. Це свідчить про гарну тенденцію у розвитку та подальшому впровадженні механізмів електронного урядування.

В Океанії проводиться дослідження у 14 країнах та 64% з них належать до групи з середнім рівнем EGDI, 21% — до групи з високим EGDI та 14% - до групи з дуже високим EGDI. Океанія — єдиний регіон, в якому за останні чотири роки не відбулося жодних змін у розподілі країн за рівнем EGDI, хоча, середній рівень EGDI у регіоні знизився з 2020 року у результаті різкого спаду показників ТП.

В Африці ж 59% країн відносяться до групи із середнім EGDI, а 30% - до групи із високим EGDI. При цьому в Африці все ще немає країн, які могли б долучитись до групи з дуже високим рівнем розвитку. Однак все ще спостерігається саме зменшення частки країн, що перебувають на низькому та середньому рівні розвитку за EGDI. Це свідчить про те, що Африка в

цілому наближається до того, аби країни мали високий рівень розвитку та в майбутньому могли доєднатись і до дуже високого рівня.

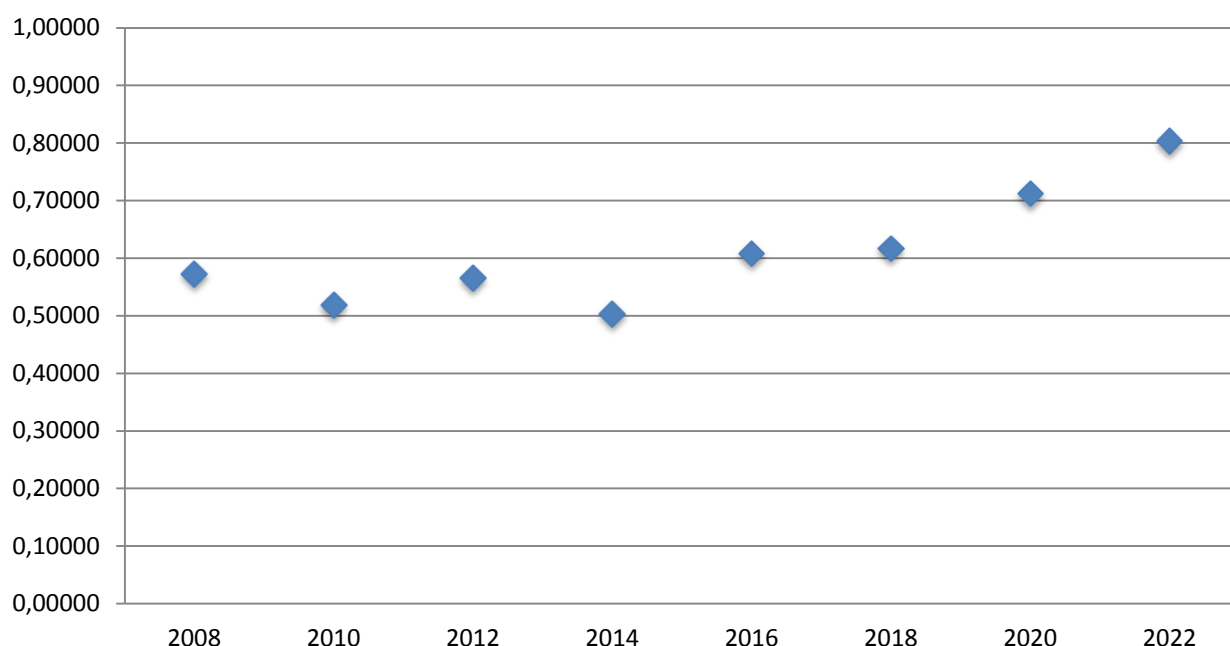

Рис. 2.2. Рівень розвитку Українського електронного урядування за показником EGDІ[11]

На рисунку вище зазначено рівень розвитку саме українського електронного урядування. З початку досліджень він перебував у певному стазисі, але за останні роки почав стрімко розвиватись, що дозволило Україні стати країною з дуже високим рівнем розвитку е-урядування.

E-Participation Index (Індекс електронної участі) — це міжнародний інструмент вимірювання та порівняння рівня електронної участі громадян у прийнятті рішень у різних країнах світу. Індекс був розроблений в 2001 році ЮНЕСКО (Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури) та з тих пір щорічно оновлюється.

ЕРІ визначається за допомогою чотирьох показників: доступність інформації про урядову діяльність в Інтернеті, наявність електронних інструментів, що дозволяють громадянам виразити свої думки та приймати

участь у прийнятті рішень, рівень доступності електронних сервісів уряду та наявність електронних форм звернень до державних органів.

Результати індексу вказують на рівень електронної участі громадян у прийнятті рішень у різних країнах світу та дозволяють порівнювати ці рівні між собою. Високий рівень ЕРІ в країні свідчить про те, що громадяни мають можливість дізнатись про діяльність уряду, брати участь у прийнятті рішень та користуватись електронними сервісами держави, що забезпечує більш прозору та демократичну державну систему.

Таблиця 2.2

Рейтинг найкращих країн за електронною участю у 2022 році[11]

Країна	ЕРІ
Японія	1.0000
Австралія	0.9886
Естонія	0.9773
Сінгапур	0.9773
Нідерланди	0.9659
Фінляндія	0.9545
Нова Зеландія	0.9545
Великобританія	0.9545
Південна Корея	0.9432
США	0.9091
Бразилія	0.8977
Данія	0.8864
Китай	0.8636
Канада	0.8295
Казахстан	0.8068

За рівнем ЕРІ Україна посідає 57 місце зі значенням індексу 0.6023. Загалом Україна має гарний фундамент, вже було створено багато механізмів

для залучення населення та їх здатності використовувати інформаційно-комунікаційні технології. Однак саме рівень залученості громадян до процесів прийняття рішень є замалим. Це стало однією з головних причин, чому рівень ЕРІ знаходиться на достатньо невеликому рівні.

Незважаючи на те, що є багато інструментів та методів для залучення громадян, не вистачає саме їх бажання бути залученими та приймати більш активну участь у житті країни. Здебільшого, велика кількість людей також не дуже любить використовувати електронну пошту для вирішення питань, що також негативно впливає на показник.

Розуміння електронної участі починається з процесу, який вона підтримує. Воно починається, як неодмінна умова, з інформаційного рівня, на якому уряд надає своїм виборцям основну інформацію, що призводить до другої, двосторонньої форми, коли людям пропонується зробити свій внесок у роботу уряду, і, врешті решт, до «варіанту партнерства», коли громадяни стають дійовими особами, очолюючи процес розробки політики.

До структури електронного залучення можна віднести такі складові[3]:

1) Електронне інформування — забезпечення участі населення шляхом надання громадянам публічної інформації та доступу до цієї інформації за запитом або без нього.

2) Електронне консультування — залучення громадян до участі та обговорення державної політики та послуг.

3) Електронне прийняття рішень — розширення прав та можливостей громадян за допомогою спільної розробки варіантів політики та спільного виробництва компонентів послуг та способів їх надання.

Метою цього показника є не започатковування будь-якої конкретної практики, а скоріше надання уявлення про те, як різні країни використовують онлайн-інструменти для розвитку взаємодії між урядом і народом, а також між людьми, на благо всіх. Оскільки ЕРІ є якісною оцінкою, що базується на доступності та актуальності послуг, що надаються на урядових сайтах, порівняльне ранжування країн проводиться в ілюстративних цілях і служить

лише індикатором широких тенденцій у сприянні залученню громадян. Як і у випадку з EGDI, EPI не призначений для абсолютного вимірювання електронної участі, а скоріше є спробою відобразити показники електронної участі країн щодо один одного у певний момент часу.

Розглядаючи значимість окремих індексів, варто ще раз повернутись до Індексу телекомунікаційної інфраструктури. Індекс телекомунікаційної інфраструктури визначається як середнє арифметичне, що складається з чотирьох окремих індикаторів: першим індикатором є кількість активних користувачів мережі інтернету на сотню жителів країни; другий індикатор — це кількість абонентів мобільного зв'язку на сотню жителів; третій — кількість абонентів бездротового широкосмугового доступу на сотню жителів; та четвертим індикатором виступає кількість абонентів фіксованого широкосмугового доступу на сотню жителів[11].

Таблиця 2.3

Рейтинг найкращих країн за рівнем індексу телекомунікаційної інфраструктури у 2022 році[11]

Країна	ТІІ
Ліхтенштейн	1.0000
Данія	0.9795
Ісландія	0.9705
Південна Корея	0.9674
Нідерланди	0.9620
Швеція	0.9580
Люксембург	0.9462
Швейцарія	0.9450
ОАЕ	0.9306
Кіпр	0.9253
Мальта	0.9245
Великобританія	0.9186
Японія	0.9147

На таблиці вище представлені тринадцять країн, які займають лідируючі позиції у міжнародному рейтингу за Індексом телекомунікаційної інфраструктури. Загалом у рейтинг потрапили ті країни, які мають гарні показники й за іншими індексами. Однак цього разу ми бачимо на першому місці Ліхтенштейн, країну, яка посідає 25 місце у загальному рейтингу EGDI. Ця невелика країна має індекс, що дорівнює одиниці, це свідчить про те, що країна має ідеальні показники та повну доступність населення до телекомунікаційної інфраструктури.

Тепер можна більш детально розглянути окремі складові ТП. Перша і певно найважливіша складова у сучасному суспільстві це відсоткове значення користувачів інтернету, що визначається як частка осіб, що користувались інтернет-доступом протягом останніх трьох місяців в межах даної країни в будь-якому місці.

Друга складова стосується відсоткового значення користувачів мобільного зв'язку так само за останні три місяці. Сюди відноситься саме використання мобільного (або стільникового) зв'язку, який забезпечує доступ жителям до публічної телефонної мережі. В цьому елементі розглядаються так само і аналогові цифрові системи й технології 3G та 4G. Все це включаючи будь-який спосіб укладення договору на використання (попередня оплата послуг та післяплата).

Наступний елемент це діючі підписки на мобільний широкосмуговий доступ. Це включає суму передплата та мобільний широкосмуговий зв'язок для передачі даних та/або голосу. Сюди ж відноситься також і використання цих технологій для передачі та використання інформації у загальнодоступній мережі інтернету. Даний компонент охоплює саме договори й підписки, що використовуються для доступу до інтернет мережі на широкосмугових швидкостях і не враховує передплати з потенційним доступом, навіть якщо це стосується мобільних гаджетів, які мають доступ до використання широкосмугового зв'язку. До абонентської плати має включатись передплата за доступ до мережі інтернету або відповідати вимогам користування. Це

означає, що всі користувачі повинні мати безперешкодний доступ до інтернету протягом трьох останніх місяців. Також сюди входять підписки на мобільні широкосмугові мережі, що можуть забезпечувати швидкість завантаження не менше ніж 256 кбіт/с.

Останній елемент включає у себе підписки на фіксований широкосмуговий доступ на 100 мешканців, до нього відносяться фіксовані передплати на високошвидкісний доступ до публічного інтернету або ТСП/ІР-з'єднання на швидкості передачі даних, що, знову ж таки, дорівнює або перевищує 256 кбіт/сек. Сюди входять кабельні модеми, DSL, оптоволокну до будинку (або будівлі), інші підписки на фіксований/широкополосний доступ, супутниковий широкосмуговий доступ та наземний фіксований широкосмуговий доступ. Саме ця загальна кількість вимірюється вже незалежно від способу оплати.

В рейтингу оцінки Індексу телекомунікаційної інфраструктури Україна посідає 71 місце із значенням індексу 0.7072. Дане значення відноситься до високого рівня, що означає, що Україна має гарний розвиток у даній сфері, однак є ще над чим працювати.

Також раніше даний індекс враховував і телефонний зв'язок, однак у сучасному світі він втрачає свою актуальність, як мінімум через те, що і для здійснення телефонних дзвінків ми нерідко використовуємо саме інтернет, тому безпосередньо телефонний зв'язок перестає мати вплив на якісну оцінку рівня розвитку країни у даному питанні.

2.2. Рекомендації щодо вдосконалення електронного урядування в Україні

Електронне урядування за останні роки набуває все більшого розвитку по всьому світу. Здебільшого сильним каталізатором стала пандемія Covid-

19. Саме через неї більшості країн довелося шукати ще більше можливостей надання онлайн-послуг, щоб зробити проведення багатьох процедур більш зручним та безпечним. Однак все ще можна помітити, що розвиток не відбувається досить швидко і для втілення певних механізмів потрібно набагато більше часу та вкладень.

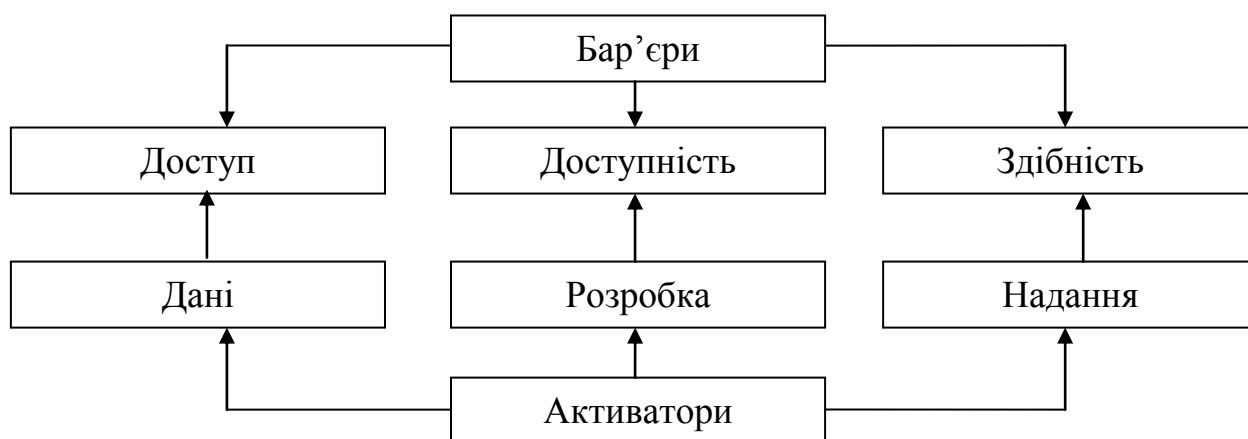

Рис. 2.3. Бар'єри та їх активатори в електронному урядуванні.

На рисунку 2.3 Можна побачити головні бар'єри в електронному урядуванні. Головним чином це все має бути пріоритетними задачами для вирішення та покращення надання послуг. Перш за все це наявність даних, якими можна буде користуватись у разі необхідності. Другий елемент активаторів це безпосередньо розробка механізмів представлення цих самих даних. І третій елемент це саме надання даних до використання.

Звертаючи увагу на ці елементи, слід зазначити, що дані існують завжди, але не завжди у відкритому доступі. Тобто, перший активатор апріорі існує, але без інших він не здатен виконувати свої функції. В Україні за останні роки сильно розвинулись інформаційно-комунікаційні технології, що дозволяють функціонувати електронному урядуванню. Було створено багато механізмів, але здебільшого вони всі потребують доробки та можливості бути доступними абсолютно для всіх. І головне, в Україні все ще є проблеми саме у представленні даних. Так, ми можемо переглянути

інформацію, яка нас цікавить, але нерідко це дуже стисла інформація, яка не надає повного уявлення про ситуацію. Наприклад це може стосуватись бюджетних коштів міста. Для деяких міст можна знайти інформацію, яка повністю, до останньої копійки, описує звідки надходять кошти у бюджет і на що вони витрачаються. А у деяких зазначається лише загальна сума та короткий перелік основних напрямів, куди будуть витрачатись ці бюджетні кошти, навіть без вказання загальних видатків. У цьому і є одна з головних проблем та перешкод у формуванні якісного електронного урядування в Україні.

Побудова цифрової держави це дуже складний процес, який обов'язково повинен включати пошук того балансу, який допоможе створити ефективний розвиток та впровадження цифрових технологій, але в той же час не буде надмірно втручатись у життя громадян.

Для демократичного суспільства конфіденційність є однією з головних ознак, ніхто не має право втручатись у життя людей. В цьому постає деяка дилема, адже для якісного надання адміністративних послуг, все рівно зберігається та аналізується багато інформації. Тому варто стежити за тим, аби інформація не набувала сильного розкриття та розповсюдження.

Для забезпечення та збереження певного балансу також є важливими доступність та рівність. Мало просто розробити цифрові технології, їх необхідно вміти втілювати та розповсюджувати. Перш за все, держава має подумати про те, щоб усіма послугами, які надає цифровізація могли користуватись всі, кому це потрібно. Найбільшою проблемою в цьому аспекті є літні люди, які вже не так жваво починають навчатись новим технологіям. Органи державної влади зобов'язані подбати про те, аби всі могли користуватись послугами.

І в цьому варто звертати увагу на проведення робіт з людьми. Треба надавати більше розгорнутої інформації, щодо втілення нових елементів у рамках електронного урядування. Кожен новий механізм має отримувати своєрідну рекламу й повний опис тієї чи іншої функціональності.

Таким чином нові функції будуть більш корисними та менше людей буде уникати їх через причини "я не розумію, тому не буду використовувати". До того ж це дійсно важлива проблема, адже наш менталітет виявився сформованим так, що немало людей будуть використовувати застарілі та незручні методи, тільки б не довелося розбиратись у цих складних термінах та заплутаних правилах. Це друга з головних проблем, які органи державної влади зобов'язані вирішувати та робити все можливе, щоб нові функції ставали доступними та зрозумілими для всіх.

При всьому вищезазначеному, втілення електронного урядування в Україні здійснюється на якісних основах, що надає змогу країні бути серед групи країн з дуже високим рівнем розвитку електронного урядування. Однак, це не означає, що варто на цьому зупинятись, треба продовжувати досліджувати свої слабкі сторони та шукати шляхи їх вирішення.

Повертаючись до значимих перешкод, можна ще раз сказати про все ту ж наявність даних, що мають надаватись органами державної влади. Електронне урядування повинно функціонувати на демократичних засадах, а це неможливо без повної прозорості, відкритості та доступності до будь-якої інформації. Органами влади все ще надається дуже мало інформації. Інколи не можна знайти навіть базову інформацію, яка мала б бути у вільному доступі. Що вже казати про ті частини даних, які мають соціальний вплив але ніколи не розглядались як ті, що мають бути доступними.

Виходячи з цього, варто переосмислити поточну роботу електронного урядування та створити певні механізми, що дозволять вирішити питання з відкритістю та прозорістю. Тобто створять зобов'язання органів державної влади відзначатись про кожний вид роботи, що виконується ними без приховання якихось деталей. Таким чином ми зможемо досягти більшої прозорості, а також надасть змогу громадянам більш детально досліджувати роботу органів державної влади.

Розглядаючи це питання можна говорити й про різні державні проекти. За ними завжди надається багато інформації: хто і що робить, наявний опис проекту та ін. Однак фактичний процес виконання моніториться лише для власних потреб. Реальна ж картина залишається невидимою для громадян. А це один з елементів електронного урядування, саме відкритий моніторинг проектів дозволяє громадянам отримувати інформацію та бути залученими до аналізу процесів, що відбуваються в країні. Також це підтримує демократію, адже населення може повноцінно відстежувати, куди йдуть їх податки та наскільки якісно вони реалізуються.

Цифрові технології достатньо змінили наш світ і ми все ще адаптуємося до нього. Кожного року нас чекають нові відкриття та нові засоби й механізми для реалізації електронного урядування. Постійно розробляються більш зручні шляхи для надання послуг або комунікації органів влади з населенням та бізнесом. При цьому держава має зосередити увагу на тому, аби постійно забезпечувати населення новими можливостями, робити їх більш доступними та відкритими.

Якщо органи державної влади звертатимуть увагу на ці глобальні проблеми та не забуватимуть досліджувати й аналізувати поточну ситуацію, то країна зможе ще більше розвинутиись та знайти нові шляхи для вдосконалення своїх можливостей в розробці та подальшому впровадженні електронного урядування.

Підсумовуючи вищесказане, можна ще раз зазначити, що на зараз головними проблемами в електронному урядуванні України є недостатня відкритість та доступність даних, недостатня освіченість громадян, що здебільшого стосується старшого покоління, а також повільна адаптація до постійного оновлення технологій, яким не вистачає інформування з боку державного сектору. При вирішенні цих питань ми укладемо більш міцний фундамент у формуванні ще якіснішого електронного урядування. Однак при цьому варто не забувати постійно моніторити ситуацію та визначати, які ще виявляються проблеми, що потребують уваги та вирішення.

ВИСНОВКИ

За підсумками першого розділу можна зазначити, що електронне урядування — це величезний інструмент, який включає у себе збереження та розповсюдження публічної інформації, надає можливість громадянам користуватись електронними технологіями для отримання адміністративних послуг, це засіб комунікації органів державного управління із населенням, а також це засіб для постійної обробки та аналізу великих потоків даних, які поступають, як від органів державної влади, так і від громадян й бізнесу.

Електронне урядування за роки свого існування увібрало в себе великий спектр можливостей та інструментів реалізації адміністративної діяльності. Таким чином електронне урядування стає дуже широким поняттям. Розглядати його як один простий елемент буде помилкою, так як воно являє собою сукупність багатьох компонентів, які об'єднуються в єдину систему для забезпечення головної мети: розвиток країни та покращення засобів комунікації й співпраці органів державного управління з населенням та бізнесом. Всі ці фактори є невід'ємними у сучасному житті.

Поява та розвиток електронного урядування спричинені постійним розвитком світу та великою кількістю нововведень, що виникають кожного дня. Інформаційно-комунікаційні технології постійно набувають змін та надають можливість збільшувати шляхи вирішення тих чи інших задач. Все це є головними причинами постійної актуальності існування е-урядування. Люди, які звикли використовувати цифрові технології, не будуть повертатись до великих черг, купи паперу та постійних втрат часу на вирішення справ.

Кожна країна обирає свій унікальний шлях для реалізації електронного урядування. Хтось почав робити перші кроки ще в минулому столітті, хтось вже в цьому. Однак беззаперечним є той факт, що всі неодмінно переходять на цей шлях. В різних державах існують свої правила та пріоритети. Е-

урядування формується з багатьох чинників та всі вони роблять різний внесок у суцільну картину.

В другому розділі було запропоновано до аналізу статистичні дані, щодо розвитку самого електронного урядування на основі EGDI, а також виокремлено його компоненти. Країни, що мають подібний рівень загального індексу можуть мати абсолютно непорівнювані субіндекси. І на це завжди варто звертати увагу, як мінімум тому, що самі показники не несуть в собі конкретних цілей у формуванні «ідеального бачення електронного урядування». Кожен індекс, що розраховується, передбачає створення загального уявлення про стан розвитку електронного урядування та існує виключно для можливості слідкувати за власним розвитком та орієнтуватись на те, чого досягають інші й який приклад можна з них брати.

За останні дослідження кращого результату за загальним показником EGDI набуває Данія, при цьому за індексом електронної участі, вона посідає 12 місце та поступається навіть тим країнам, що не входять у список найкращих за загальним індексом.

Таким чином можна дійти до висновку, що будь яке вимірювання розвитку електронного урядування, хоч і надає змогу розуміти ситуацію, що формується в світі, але при цьому все ще залишається недостатньо досконалим механізмом оцінки. Найбільшу роль в цьому відіграє саме індивідуальність кожної держави. Кожен має свої запити та те, що буде сприйматись більш охоче, а що не матиме потреби навіть за відсутності.

Найкращі показники за різними аспектами належать саме Європі. Тут найвищі значення за високим та дуже високим рівнем розвитку. Кожна країна формує свої цінності та інтереси, а також переймає досвід найближчих сусідів, з якими найчастіше комунікує та співпрацює.

Україна також знаходиться на досить високому місці загального рейтингу та вже втілила дуже багато корисного для розвитку й функціонування е-урядування. В не меншій мірі це також наслідок того, що всі в нашому оточенні мають багато можливостей для свого розвитку та

подають приклад, на який ми можемо спиратись при формуванні свого шляху.

Як свідчать результати дослідження, Україна зробила немало, але все ще є куди розвиватись. Наприклад, індекс електронного залучення має хоч і не низький рівень, але це далеко не те, чого ми очікуємо. В нашій країні все ще недостатній рівень громадянської відповідальності, що стає причиною того, що населення не дуже зацікавлене в тому, аби самим долучатись до вирішення суспільно-важливих питань.

В третьому розділі було розглянуто найважливіші проблеми та перешкоди у реалізації електронного урядування. Як вже зазначалось вище, однією з головних проблем на даний момент постає незацікавленість населення в участі при вирішенні важливих питань. Багато хто ставиться легковажно до своїх прав та вважає, що воно само якось вирішиться. Або також є проблемою недостатня освіченість громадян у тому, як користуватись доступними електронними послугами.

Обидві проблеми вирішуються тим, що органи державного управління повинні проводити роботу з населенням та розповідати про необхідність їх залучення в ці процеси. Коли кожен громадянин почне розуміти свою роль та важливість, Україна вийде на новий рівень та сама почне ставати неймовірним прикладом для інших.

Також в Україні існують проблеми з відкритістю даних. Електронне урядування це не просто спосіб перенести багато процесів у цифровий простір, воно повинно існувати на демократичних засадах та не має порушувати права громадян. Прозорість даних це також значний елемент у демократичному електронному урядуванні. Вся необхідна інформація має значитись на офіційних сайтах та бути доступною для перегляду.

В цілому, розглядаючи дане питання, Україна вже має повноцінний фундамент для розвитку, однак ще не до кінця навчилася його використовувати. Із часом ми вийдемо на значно вищий рівень, якщо продовжимо й надалі шукати шляхи вдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранов О. Електронний уряд в Україні? Буде! Коли?. ZN.UA. 2020
URL: https://dt.ua/SOCIETY/elektronniy_uryad_v_ukrayini_bude_koli.html
2. Батир Ю.Г., Помаза-Пономаренко А.Л., Лопатченко І.М. Електронне урядування розвитком сучасних міст. *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series: Public Administration*. 2021. № 2(15)2021.
URL: <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2021-2-33>
3. Белова І., Ярощук О. Розвиток процесів цифровізації в Європейському Союзі: перспективний досвід для України. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33. № 1. С. 180-191.
4. Белік С. Я. Розвиток та удосконалення електронних державних послуг в Україні, 2020.
5. Белікова М. Вплив воєнного стану на розвиток електронного урядування в Україні. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2022. № 8(26). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-8\(26\)-243-251](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-8(26)-243-251)
6. Дія – Державні послуги онлайн. *Державні послуги онлайн | Дія*.
URL: <https://diia.gov.ua/>
7. Добуш Ю. Д. Розвиток інфокомунікаційної мережної інфраструктури для систем електронного урядування : автореф. дис. ... канд. техн. наук. Львів, 2013. 20 с.
8. Дюжник Д. О. Електронне урядування в Україні: стан впровадження та перспективи розвитку. *The Journal of Eastern European Law*. 2020. №83
9. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. / ред.: А. І. Семенченко, В. М. Дрешпак. Київ, 2017. Т. 7 : Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях. 72 с.
10. Жекало Г., Заяць М., Вакун О. Сутність та зміст електронного урядування: концептуальний вимір. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. №8

11. Інтерактивна база знань ООН про електронний уряд, Статистичні дані URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center>
12. Кабінет міністрів України. Е-урядування — ключ до реформ в Україні. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/e-uryaduvannya-klyuch-do-reform-v-ukrayini>
13. Касяненко Є.В. Інформаційно-комунікаційні технології у здійсненні громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3
14. Костенко І. В. Принципи електронного урядування. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 117–121.
15. Матвейчук Л. О. Електронне урядування: теоретичний аспект. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2016. Вип. 1 (5). С. 40–43.
16. Міхровська М. Цифрове урядування – електронне урядування 2.0. *Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique*. 2022. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-11.11.2022.11>
17. Наумова С. С., Гайдученко С. О. Проблеми впровадження електронного урядування в Україні : thesis. 2017. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/64975>
18. Приймак Ю. Розвиток електронного урядування в Україні: організація національних електронних інформаційних ресурсів. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2011. № 4. С. 126–133.
19. Тогобицька В. Д. Механізми державного регулювання соціально-економічних ризиків України в умовах діджиталізації, 2022. (18
20. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні : посібник. Київ : Ленвіт, 2012. 64 с.
21. Філософія інформаційного суспільства за О.Тоффлером. *Освіта.UA*. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12946/>

22. Фурашев В. М. Складові електронного урядування. *Правова інформатика*. 2012. № 4 (36). С. 43–49.
23. | e-Gov Portal. トップ | e-Govポータル. URL: <https://www.e-gov.go.jp/en/about-government.html>
24. Digital UAE - The Official Portal of the UAE Government. URL: <https://u.ae/en/about-the-uae/digital-uae>
25. Dupuis M. Transforming Public Action - eGovernment in France. 403 Forbidden. URL: <https://www.internetjustsociety.org/cosmonaut/egovernment-in-france>
26. History and Development of e-Governance, chapter-III. URL: https://www.academia.edu/32005983/HISTORY_AND_DEVELOPMENT_OF_e-GOVERNANCE
27. How Denmark made it to the top in e-Government. Digital Leaders. URL: <https://digileaders.com/how-denmark-made-it-to-the-top-in-e-government/>
28. Kassen M. E-Government Politics as a Networking Phenomenon. *Civic Engagement and Politics*. 2019. P. 678–709. URL: <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-7669-3.ch034>
29. Koo E. Digital transformation of Government : from E-Government to intelligent E-Government : thesis. 2019. 92 p. URL: <https://hdl.handle.net/1721.1/121792>
30. Ministry of Electronics and Information Technology. Government of India. National e-Governance Plan
31. Safeena R., Kammani A. E-Government Adoption: A Conceptual Demarcation. *Advances in Computing and Information Technology*. P. 67-76. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-31552-7_8
32. Topic: E-government in Australia. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/topics/7173/e-government-in-australia/#topicOverview>

ДОДАТКИ

Додаток А

Головні ознаки електронного урядування зарубіжних країн

Країна	Головні ознаки
Данія	Високий рівень участі державного сектора в житті громадян; Обов'язкове використання цифрових інструментів у спілкуванні між громадянами та урядом; Високий рівень розповсюдження інтернету; Зосередження на централізованій розробці базової інфраструктури.
Франція	Створення цифрової адміністрації; Закон «про цифрову республіку», який дозволив легкий доступ до адміністративних документів, а також започаткував Відкритий обмін публічними даними; 212 із 250 найпоширеніших процедур у Франції є повністю доступний онлайн.
Японія	Японія має добре розвинену цифрову інфраструктуру, що дозволяє швидку передачу даних та забезпечує високу доступність електронних послуг; Уряд Японії впроваджує системи електронної ідентифікації, які дозволяють громадянам та бізнесу безпечно використовувати електронні послуги та підписувати електронні документи; Японське електронне урядування відкрите до залучення громадськості до прийняття рішень та розв'язання проблем.
США	Уряд США активно пропагує принцип відкритості та доступу до публічної інформації;

	Деякі штати в США впроваджують системи електронного голосування; Уряд США активно працює над розробкою системи електронної ідентифікації.
Австралія	В окремих регіонах Австралії впроваджуються експериментальні програми електронного голосування; Уряд Австралії активно працює над полегшенням взаємодії бізнесу з урядовими органами шляхом впровадження електронних систем.
Індія	Уряд Індії впроваджує цифрові ініціативи, такі як "Digital India", що спрямовані на покращення доступу до інтернету та цифрових технологій для громадян; Індія впроваджує електронне голосування в окремих регіонах країни; Уряд Індії впровадив систему "Aadhaar", яка є унікальним ідентифікаційним номером для кожного громадянина.
ОАЕ	ОАЕ впроваджує концепцію "розумного міста" з використанням електронних технологій для керування та оптимізації міської інфраструктури; ОАЕ робить акцент на розвитку електронних систем у сфері охорони здоров'я.